

Интервју: Мирослав Лајчак, специјални представник ЕУ у БиХ “Од септембра крећемо у акцију”

Компромиси ће бити болни, али боље и то него да вам одлучује неко споља, вели Лајчак • У овој земљи неће бити такмичења Европске уније и САД

У свом првом интервјуу од када је званично преузео дужност високог представника међународне заједнице и специјалног представника Европске уније у БиХ, словачки дипломата Мирослав Лајчак истакао је да има пуну међународну подршку и да долази као пријатељ. Током разговора, Лајчак је оставио утисак искрене и отворене особе, која има најбоље намјере према нашој земљи.

Први утисци

Ослобођење: Какви су Вам утисци након првих разговора са босанскохерцеговачким званичницима?

Мирослав Лајчак: Утисак је да су партнери озбиљни и да се види жеља да се направи искорак. Свјесни су ситуације – да је стварно дошло до политичког застоја. Охрабрујуће је и да је дефиниција кључних питања иста. Наравно да има разлике у томе како треба та питања да се рјешавају, и било би чудно кад тих

разлика не би било.

Ослобођење: Колико ће тај период уводних контаката трајати, с обзиром на то да предстоји вријеме годишњих одмора?

Мирослав Лајчак: Ови први контакти су и куртоазни и радни истовремено. Искористићу вријеме до годишњих одмора, наравно. Мислим у првих пет или шест седмица након мог доласка да завршим тај круг радних разговора, те да након тога направим анализу. Тако бисмо могли одмах послје годишњих одмора и од септембра да на основу те анализе кренемо у акцију.

Ослобођење: Може ли се рећи да је због потребе хитног потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ (САА) полицијска реформа нешто већи приоритет у односу на уставну реформу?

Мирослав Лајчак: Реформа полиције је хитна ствар у смислу да је директно везана за потписивање САА. То је чињеница. За ЕУ и за Европску комисију та је веза врло једноставна. Желимо да потпишемо тај споразум. Ми са стране ЕУ смо већ урадили свој посао и чека се само на Босну и Херцеговину да постигне договор о тој реформи. То је, дакле, ургентна ствар, јер нико не жели да се потписивање САА одлаже на дуже вријеме. У том смислу то јесте приоритет. Гледајући изнутра БиХ, као приоритетно питање се види питање Устава. Јер, треба га прилагодити овој години и задацима који предстоје овој земљи. Зато има везе између ова два питања, иако не постоји званична веза. Не бих желио да спекулишем шта је битније, а шта хитније. Јер, једно је питање важно за процес европских интеграција, а друго је важно у ширем смислу. Осим тога, уставна реформа се не може ријешити у кратком року. А реформа полиције, уз постојећи политички консензус, може да буде једноставнија.

Ослобођење: Има ли још времена да се САА ратификује до краја године?

Мирослав Лајчак: Наравно да може. Али, искорак треба да се

направи овдје. Морамо да вратимо политичку атмосферу у нормалу. Јер, и једно и друго, и треће и четврто, захтијевају договор и компромис. На компромис се не смије гледати као знак слабости или пораза. То је, у ствари, моја побједа, јер сам нешто дао да бисмо ми заједно нешто добили. Али, ако сваки чврсто заступа своје интересе и ништа не да, онда само показује какав је он велики јунак, а сви губе.

Ослобођење: Претпостављам да Харис Силајџић и Милорад Додик то све знају, али ипак конфронтирају екстремне ставове. На који начин може доћи до компромиса међу њима?

Мирослав Лајчак: Од државника управо очекујем да се понашају државнички и да су свјесни тога да имају одговорност према својим бирачима, али и одговорност према својој земљи. Већ сам рекао да истински лидер није онај који слиједи, него онај који води. А треба да води у правом правцу. Он може краткотрајно и да нема подршку својих бирача, јер можда не разумију процес, али треба да искористи то што му вјерују и иду за њим. Јер, лидер који би радио само то што желе његови бирачи и што говори то што они тренутно желе да чују, тешко може нешто да изгради. Људи не желе да чују да ће бити тешко, да улазе у процес реформи који је болан. Међутим, нити једна успјешна земља није постигла успех без тога.

Рецепт постоји

Ослобођење: Можда се боје да не прођу као бивши совјетски предсједник Михаил Горбачов, који је увео земљу у демократију, а онда изгубио власт?

Мирослав Лајчак: Добро, Горбачов није ишао према европским интеграцијама. А БиХ жели да иде у том правцу. У томе имамо готове рецепте, путоказе и стандарде.

Ослобођење: Мислите на словачки примјер?

Мирослав Лајчак: Поред осталих и словачки. Можете да бирате. Знам кад смо ми ушли у тај процес и постали придружени члан

ЕУ, све је ишло много лакше. Нема никаквих спекулација, ево ту су нам путокази. То Горбачов није имао и зато се он изгубио на том путу. А БиХ не може да се изгуби. Штавише, може да искористи искуство земаља из окружења. Позовите у свако министарство експерте из Чешке, Словачке, Мађарске или Словеније, и они ће вам одмах рећи шта не може да прође у Бриселу, а шта неће функционисати овдје.

Ослобођење: Ваш претходник Кристијан Шварц Шилинг је упозорио како је на овој дужности више времена трошио на координацију са свјетским престоницама него на контакте са босанскохерцеговачким политичарима?

Мирослав Лајчак: Неће бити такмичења ЕУ и САД. Осјећам јаку подршку иза себе, како од чланица Савјета за имплементацију мира (ПИЦ), тако и од чланица ЕУ. Не значи да ће тако бити током цијелог мог мандата, али је јако битно за мој почетак. Увијек се лакше постигне споразум на страни међународне заједнице ако је постигнут споразум овдје у БиХ. Ако нема договора унутар земље, свако има своје виђење и свако у међународној заједници има некога ко му је ближи да му се посебно обрати. Позивам домаће политичаре на компромисе, који ће бити болни, али боље и то него да вам одлучује неко споља.

Ослобођење: Хоћете ли бити оштрији од Шилинга?

Мирослав Лајчак: Ја сам свој и не долазим као непријатељ.

Прошлост и правда

Ослобођење: Како гледате на противљење челника РС одлуци да Меморијални центар Поточари буде под управом државе?

Мирослав Лајчак: У четвртак ћу бити у Бањалуци и сигурно ћу разговарати и о томе. Морамо да се суочимо са ратном прошлошћу и да имамо правду. Земља не смије бити талац прошлости.